

**АНАЛІЗ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
073 "МЕНЕДЖМЕНТ" ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Криворучко О.М., д.е.н., професор,
Бочарова Н.А., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

На сьогоднішній день найбільш цікавою і актуальною є професія менеджера. Це зумовлено тим, що менеджер поєднує знання з управління, маркетингу та економіки, володіє великим арсеналом різних методів (планування, мотивації, координації, контролю), навичками приймати стратегічні та тактичні рішення тощо. За даними журналу FORBES [3] у 2021 році рейтинг зарплат очолює генеральний директор/голова правління (базова зарплата в діапазоні 130-750 тис.\$ за рік); фінансовий директор (90-250 тис.\$ за рік).

Розвиток транспортного бізнесу тісно пов'язаний із розширенням логістичних процесів, збільшенням кількості логістичних провайдерів і, як наслідок, зростанням попиту на фахівців з управління та логістики. Найбільш затребуваними є такі посади, як менеджер з продажу логістичних послуг, менеджер з транспортної логістики, координатор з логістики тощо. Автотранспортним компаніям потрібні фахівці, які володіють знаннями, як в організації корпоративних заходів, так і в логістиці. Це вимагає розробки та впровадження освітньої програми, яка озброїть випускників цими компетентностями.

При розробці або удосконаленні освітньої доцільно проводити аналіз аналогічних програм за відповідною спеціальністю.

Аналіз освітньо-професійних програм за спеціальністю "Менеджмент", що реалізується на першому (бакалаврському) рівні вищої

освіти проводимо на підставі наявних програм ЗВО, що містяться у відкритому доступі. Слід відзначити, що на першому (бакалаврському) рівні реалізується велика кількість освітніх програм за спеціальністю 073 "Менеджмент" у різних ЗВО України. В цій роботі ми зупинимося на програмах, що реалізуються в транспортних закладах освіти та ті, що мають певні дотики з пропонуємою ОП ХНАДУ, а саме "Менеджмент організацій і логістика".

Аналіз освітніх програм, що були проаналізовані, в цілому складені на підставі Стандарту вищої освіти України із галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент першого (бакалаврського) рівня, затвердженого Наказом МОН України № 1165 від 29.10.2018 р. Усі освітньо-професійні програми мають обсяг у 240 кредитів. Відмінність програм стосується мети, особливостей, визначеного фокусу, обов'язкових компонентів та, звісно, переліку вибіркового професійно-орієнтованих компонентів програми (таблиця 1).

Усі розглянуті програми орієнтовані на підготовку фахівців для транспортно-дорожнього комплексу в сфері транспортного менеджменту та логістики. Певна кількість програм відображає таку спрямованість в назві програми: "Менеджмент транспортних систем і логістика" (НУК); Транспортний менеджмент (ДУІТ); Менеджмент транспорту і логістики (ДВНЗ "Приазовський державний технічний університет"). Інші програми, в назві не відображають галузеву специфіку, але формулюють її в меті та (або) розкривають у змісті підготовки через включення відповідних освітніх компонентів, тематику кваліфікаційних робіт, напрямки наукових досліджень здобувачів та викладачів кафедр.

Основна відмінність проаналізованих програм стосується обсягів обов'язкових компонентів та, як наслідок, вибіркового дисциплін. Обсяг обов'язкових компонентів коливається від 172 кредитів (НТУ) до 180 кредитів (Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, УкрДУЗТ, ДУІТ).

Таблиця 1 Характеристика освітніх програм за спеціальністю "Менеджмент"

<i>Назва (ЗВО)</i>	<i>Мета ОП</i>	Основний фокус
Менеджмент транспортних систем і логістика (Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова - НУК)	підготовка фахівців, які володіють механізмами та інструментами управління транспортно-логістичними, логістично-виробничими системами та здатних розв'язувати комплексні управлінські проблем розвитку логістичної діяльності та ефективно управляти логістичною системою підприємств.	Професійна підготовка в області менеджменту транспортних систем і логістики
Транспортний менеджмент (Державний університет інфраструктури та технологій - ДУІТ)	підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий простір фахівця, який здатний до практичної та самостійної діяльності в сфері транспортного менеджменту.	Акцент на розвиток професійних компетентностей для вирішення практичних проблем та складних управлінських задач на засадах соціальної відповідальності у сфері управлінні транспортними підприємствами та їх підрозділами.
Менеджмент транспорту і логістики (ДВНЗ "Приазовський державний технічний університет")	Підготовка до професійної логістичної діяльності в різних галузях економіки для забезпечення суб'єктів різних організаційно-правових форм кваліфікованими кадрами в сфері управління логістичними процесами та організації логістичного обслуговування споживачів у відповідності з потребами національної економіки	Програма орієнтована на підготовку операційного персоналу для компаній-постачальників логістичних послуг на умовах аутсорсингу.
Менеджмент організацій і адміністрування (Національний транспортний університет - НТУ)	підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців з менеджменту, які володіють сучасними теоретичними знаннями, вміннями та практичними навичками у професійній сфері та здатні до ефективного вирішення практичних завдань технічного і технологічного характеру, пов'язаних з управлінням організаціями, у тому числі дорожньо-транспортного комплексу.	Програма із поглибленим вивченням організації системи менеджменту на підприємствах та об'єктах дорожньо-транспортного комплексу.
Менеджмент організацій і адміністрування (Український державний залізничного транспорту УкрДУЗТ)	отримання знань щодо сутності основних понять і категорій менеджменту та управління, забезпечення студентів знаннями про теорію та практику функціонування організацій у мінливих умовах сучасного ринкового соціально-економічного середовища,.	Не висвітлено

В основному, особливість програм, підкреслюється за допомогою введення додаткових загальних, спеціальних компетентностей та програмних результатів. Так, в ОП "Менеджмент транспортних систем і логістика", що реалізується в НУК, додано 9 спеціальних компетентностей та 4 програмні результати, пов'язані з логістичною діяльністю. Наприклад, до компетентностей включено такі: уміти розробляти логістичний проект в різних функціональних областях логістики; здатність до організації та управління транспортними перевезеннями в міжнародній транспортній системі; розуміти специфіку міжнародних транспортних коридорів, здатність провести реорганізацію організаційної структури логістичного управління підприємством та ін. Додатковими програмними результатами визначено наступні: розуміти принципи класифікації логістичних функцій, джерела економічного ефекту для використання логістики; уміння розробляти та реалізовувати логістичну стратегію підприємства; розуміти проблеми розвитку логістики в майбутньому; демонструвати навички логістичного управління і управління ланцюгами поставок в професійних цілях.

В ОП "Менеджмент організацій і адміністрування" (УкрДУЗТ) в якості спеціальних компетентностей, додатково до встановлених стандартом, запропоновано дві: 1) здатність аналізувати закордонний досвід щодо новітніх форм, методів та прийомів управління залізничною галуззю та застосовувати набуті знання до вітчизняних умов; 2) розуміння аспектів функціонування залізничної галузі та здатність виробляти рішення щодо напрямів її реформування. Програмні результати додатково не запропоновано.

За структурою усі ОП включають цикли загальної та професійної підготовки. Перелік дисциплін, що входять до загальної підготовки, є приблизно однаковим. Це такі освітні компоненти: Українська мова за професійним спрямуванням; Історія України та української культури;

Інформатика; Іноземна мова; Економічна теорія; Вища та прикладна математика; Основи охорони праці; Філософія; Психологія та соціологія та ін.

Цикл професійних дисциплін є більш розгалуженим і відмінним у відповідних програмах. Усі проаналізовані програми містять такі дисципліни: Менеджмент; Теорія організації; Стратегічне управління; Операційний менеджмент, Логістика.

В ОП "Менеджмент транспортних систем і логістика" (НУК), "Транспортний менеджмент" (ДУІТ), "Менеджмент транспорту і логістики" (ДВНЗ "Приазовський державний технічний університет") достатньо широко представлені дисципліни, що стосуються вивчення аспектів логістичної діяльності, а саме Транспортно-експедиторська діяльність (ДУІТ); Логістичні системи та ланцюги поставок; Транспортна логістика, Електронна логістика, Логістична інфраструктура, Логістика постачання, виробництва та збуту, Логістика промислово-виробничих комплексів (Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова); Логістика постачання та управління ланцюгами постачань, Менеджмент транспортно-логістичної інфраструктури, Бізнес-планування у логістиці (ДВНЗ "Приазовський державний технічний університет").

Таким чином, проаналізовані освітні програми зі спеціальності 073 "Менеджмент" відповідають стандартам, передбачають набуття сучасних компетентностей, яких вимагає бізнес-середовище.

Література

1. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 073 «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня / Затв. наказом МОН № 1165 від 29.10.2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/073-Menedzhment.bakal.06.04.22.pdf>
2. Рейтинг зарплат 2021. Журнал *Forbes Ukraine*. URL: <https://forbes.ua/ratings/reyting-zarplat-2021-01092021-2323>